

HISTORISCHE KANTTEKENINGEN

PROTHETISCHE TANDHEELKUNDE IN AMSTERDAM IN HET MIDDEN VAN DE 19DE EEUW

Een aanvulling

Over bovenstaand onderwerp werd enige maanden geleden in het Tijdschrift verslag gedaan omtrent het prothesemateriaal, dat bij de ruiming van de voormalige Oosterbegraafplaats aan het licht is gebracht.

Van verschillende zijden werden mij vragen gesteld aangaande de wijze waarop dit materiaal ter beschikking is gekomen. Dit geeft mij aanleiding tot een nadere aanvulling op de betreffende voordracht voor het Tandheelkundig Genootschap en de daaruit voortgevloeide publicatie in het aug./sept.-nummer.

De opgegraven prothetische objecten, waarop genoemde beschouwing betrekking had, werden verkregen bij de ruiming van het laatste gedeelte van de betreffende begraafplaats. Zij kwamen aan de dag bij de werkzaamheden van de gravendienst van de Koninklijke landmacht, waarbij onder leiding van Prof. Dr. A. DE FROE, directeur van het Anatomisch, Embryologisch en Anthropologisch Laboratorium der Gemeente-universiteit te Amsterdam en van de heer J. W. DELLEMAN, hoofdassistent bij de anthropobiologische afdeling, met veel zorg het prothetische materiaal uit de skeletten werd gelicht. Voor deze, uit historisch-tandheelkundig oogpunt belangrijke specimina van tandvervangkunst hebben zowel Prof. DE FROE als zijn naaste medewerker de heer DELLEMAN zich veel moeite getroost om mij behulpzaam te zijn. Deze vondsten werden bovendien door eerstgenoemde welwillend in bruikleen afgestaan aan de tandheelkundige afdeling van het Utrechtse Universiteitsmuseum, alwaar ze ter gelegenheid van de officiële opening ter bezichtiging waren uitgesteld.

In het bij die gelegenheid gesproken dankwoord van de Secretaris van het College van Curatoren, Mr. J. H. DES TOMBE heeft deze een en ander gememooreerd, terwijl dit eveneens is vermeld in het jaarverslag van de onder mijn beheer staande afdeling.

Intussen hebben wij alle reden Prof. DE FROE blijvend erkentelijk te zijn voor het feit dat het door zijn toedoen mogelijk is geworden een vrij concreet beeld te geven van de prothetische toepassingen van een eeuw geleden.

Voorts heeft coll. Dr. TH. E. DE JONGE mij er opmerkzaam op gemaakt dat de dimeertheorie van BOLK zijn ontstaan niet te danken heeft aan het eerder bedoelde, reeds in 1910 opgegraven skeletmateriaal, afkomstig van de Oosterbegraafplaats. Diens theorie is primair gebaseerd op een breed opgezet, langdurig ontogenetisch en vergelijkend anatomisch onderzoek. Zijn theorie – of zo men wil – hypothese der terminale reductie had BOLK trouwens ook reeds enkele jaren tevoren opgesteld.

Van deze correctie wordt hierbij tevens gaarne melding gemaakt.

F. E. R. DE MAAR